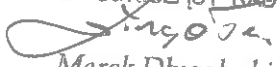

Uchwała Nr XXXVII/228/2013
Rady Gminy Prostki
z dnia 26 kwietnia 2013 r.

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Bogusze na lata 2013-2020.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2001r. nr 142 poz. 1591 z późn. zm.) Rada Gminy Prostki uchwala co następuje:

- § 1. Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Bogusze na lata 2013 - 2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Prostki.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Marek Długolecki

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI

**Bogusze
2013 – 2020**

Kwiecień 2013

SPIS TREŚCI:

1. WSTĘP	3
2. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI BOGUSZE.....	4
2.1. INFORMACJE PODSTAWOWE.....	4
2.2. HISTORIA MIEJSCOWOŚCI.....	5
3. INWENTARYZACJA ZASOBÓW.....	15
3.1. GOSPODARKA I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	15
3.2. LUDNOŚĆ	16
3.3. ROLNICTWO	16
3.4. ŚRODOWISKO NATURALNE	17
3.5. ŚRODOWISKO KULTUROWE	21
3.6. WALORY TURYSTYCZNE	23
3.7. ZASOBY WSI BOGUSZE	24
4. DIAGNOZA MOŻLIWOŚCI ROZWOJOWYCH MIEJSCOWOŚCI BOGUSZE	26
4.1. ANALIZA SWOT MIEJSCOWOŚCI BOGUSZE	26
4.2. OPIS I CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW, SPRZYJAJĄCYCH NAWIĄZYWANIU KONTAKTÓW SPOŁECZNYCH, ZE WZGLĘDU NA ICH POŁOŻENIE ORAZ CECHY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNE	27
5. PLANOWANE KIERUNKI ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI	30
5.1. WIZJA ROZWOJU WSI.....	30
5.2. WIEŚ TEMATYCZNA – „Wieś nad Rzeką Historii”	30
5.3. PRIORYTETY, CELE, ZADANIA	31
6. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI	32

1. WSTĘP

Plan Odnowy Miejscowości (POM) jest dokumentem o charakterze planowania strategicznego, który ma na celu stworzenie szczegółowej koncepcji i wizji rozwoju danej miejscowości. Określa generalny kierunek rozwoju oraz przedstawia metody i narzędzia jego wdrażania. Dokument ten umożliwia planowe realizowanie działań ukierunkowanych na tworzenie jak najkorzystniejszych warunków rozwoju wsi i życia jej mieszkańców. Plan Odnowy Miejscowości zawiera działania długofalowe, określane w horyzoncie czasowym. Zawarta w nim diagnoza stanu obecnego -analiza SWOT- przedstawia mocne i słabe strony miejscowości, jak też zagrożenia i szanse dla rozwoju wsi. POM wyszczególnia konkretne przedsięwzięcia wraz z szacunkowym kosztorysem i harmonogramem działań. Plan Odnowy Miejscowości, zatwierdzony przez odpowiednie organy, jest dokumentem niezbędnym przy ubieganiu się o środki finansowe w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 z działania „Odnowa i Rozwój Wsi”. Program ten oferuje wsparcie finansowe dla przedsięwzięć przyczyniających się do poprawy jakości życia na obszarach wiejskich poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi. Wspiera rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, działania mające na celu zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz przedsięwzięcia podnoszące atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną tych obszarów.

„Plan Odnowy Miejscowości Bogusze 2013 – 2020” został sporządzony zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008r. w sprawie szczegółowych warunków trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013*. Zawiera charakterystykę miejscowości, inwentaryzację zasobów służących odnowie miejscowości, ocenę mocnych i słabych stron miejscowości, opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w latach 2013-2020 (z podaniem szacunkowych kosztów ich realizacji) oraz opis i charakterystykę obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych. Obszarem realizacji niniejszego POM-u jest wieś Bogusze, zlokalizowana na terenie gminy Prostki/powiat ełcki. „Plan Odnowy Miejscowości Bogusze 2013 – 2020” jest spójny z:

- Programem Rozwój Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) ma przyczynić się do zapewnienia opłacalności produkcji rolnej, modernizacji gospodarstw i przetwórstwa artykułów rolnych, wspartych przez rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej;
- Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Prostki na lata 2008-2015;
- Lokalną Strategią Rozwoju Subregionu EGO.

2. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI BOGUSZE

2.1. INFORMACJE PODSTAWOWE

Bogusze to wieś położona w północno - wschodniej części Polski na terenie województwa warmińsko – mazurskiego, w powiecie ełckim, gminie Prostki. Miejscowość zlokalizowana jest wzdłuż drogi krajowej nr 65, nad rzeką Ełk, na styku z miejscowością Prostki.

Wjazd do miejscowości Bogusze (od strony Prostek)

Wieś Bogusze jest jednym z 40 sołectw należących do gminy Prostki. Wchodzi w skład obrębu ewidencyjnego Prostek, którego obszar wynosi ok. 848 ha. Wg. stanu na dzień 31.12.2012r. na terenie miejscowości zameldowanych było 339 osób. Od kilku lat liczba mieszkańców systematycznie rośnie. Współczynnik dynamiki demograficznej jest dodatni, co potwierdzają dane Urzędu Gminy w Prostkach (2007r. – 313 osób, 2008r. – 319 osób, 2009r. – 322 osoby, 2010 – 330 osób, 2011 – 330 osób).

Centrum Bogusze

Plan Odnowy Miejscowości Bogusze

Położenie wsi na styku z pruską miejscowością graniczną jaką były Prostki sprawiło, że wieś Bogusze kojarzona jest z jednym z najtrwalszych punktów granicznych na przełomie wieków. W Boguszach zbiegały się trzy granice: Korony, Prus Książęcych i Wielkiego Księstwa Litewskiego. W miejscu zbiegu granic tych państw do dziś stoi murowany słup graniczny z 1545r. Od 1807 roku przebiegała tu granica Królestwa Prus z Księstwem Warszawskim, od 1815r. granica międzypaństwowa między autonomicznym Królestwem Polskim (w składzie Cesarstwa Rosyjskiego) a Królestwem Prus, od 1918r. granica między Prusami Wschodnimi a Rzeczpospolitą Polską, a od 1939r. między Prusami Wschodnimi i ZSRR. Do dnia dzisiejszego na przebieg granicy z Prusami wskazuje nawierzchnia na drodze krajowej nr 65, na styku Prostki/Bogusze, gdzie w Boguszach kończy się asfalt, a w Prostkach zaczyna się bruk pruski.

Obszar Gminy Prostki

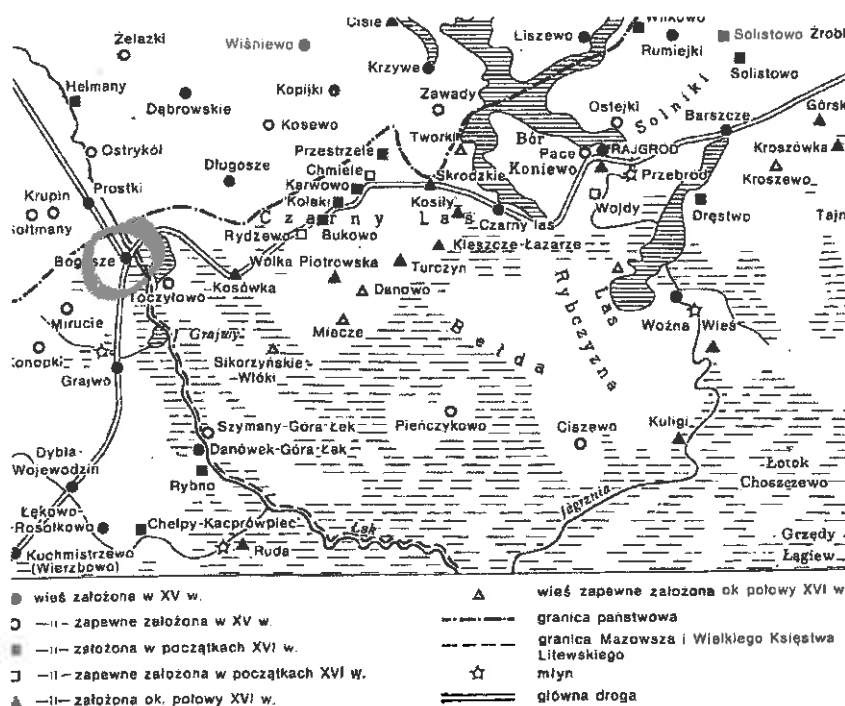
2.2. HISTORIA MIEJSCOWOŚCI

Historia wsi Bogusze została częściowo opisana w pracy *Białostockiego Towarzystwa Naukowego* pt. „*Studia i materiały do dziejów Powiatu Grajewskiego*” pod redakcją Michała Gnatowskiego i Henryka Majeckiego (Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1975r). Z opisów zawartych w powyższym opracowaniu wynika, że obszar współczesnych Bogusz należał do terenów Jaćwieskich, zamieszkiwanych przez odłam Jaćwingów znad jeziora Rajgród i rzeki Ełk tzw. Połekszan (od nazwy rzeki Łek (dzisiaj Ełk)). Systematyczne wyprawy krzyżackie (1278-1283) doprowadziły do likwidacji Jaćwieży, co sprawiło, że rozgorzały wojny o ich ziemie, toczone między Zakonem Krzyżackim, Mazowszem i Litwą. Wojny uniemożliwiały kolonizację tych ziem i przez cały XIVw. ziemie dzisiejszego pow. grajewskiego były opustoszałą puszcza zwaną Puszcza Narwiańska. Początki osadnictwa

Plan Odnowy Miejscowości Bogusze

Prostkami, która rozegrała się 8.X.1656r. Zwycięstwo oręża polskiego stało się bezpośrednią przyczyną tragedii zamieszkującej na tych terenach ludności. Grabieże i pustoszenie polskich ziem pogranicznych przez Tatarów, skutkowały wyludnieniem tych terenów. Konsekwencje społeczne oraz wywołany przez wojnę zastój gospodarczy zahamowały rozwój ekonomiczny ziem pow. grajewskiego na co najmniej sto lat. Nastąpiły zmiany w strukturze rolnej. Rozwój folwarków i wzrost pańszczyzny przyspieszał upadek gospodarki chłopskiej oraz całkowite uzależnienie ludności wiejskiej od szlachty.

Do 1663r. wieś Bogusze zamieszkiwali sami Boguszowie. W 1676r. już obok 3 zagród Boguszów były 2 Karwowskich, 1 Mścichowskiego, 1 Rogowskiego, 1 Pomiana i 3 luźnych chłopów. W 1784r. we wsi mieszkali Boguszowie, Rogowscy, Rydzewski, Toczyłowski, Wroczyński, a w XIXw. Rogowscy, Szymanowscy, Żbikowski i Jan Żelechowski. Faktycznie już w XVIIIw. Szymanowscy i Żelechowscy dziedziczyli części po Boguszach.

Rozwój osadnictwa pod Rajgrodem w XV-XVI w., źródło: „Studia i materiały do dziejów Powiatu Grajewskiego” pod redakcją Michała Gnatowskiego i Henryka Majeckiego (Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1975r)

Wiek XIX to okres rozkwitu handlu przygranicznego. Położenie geograficzne Bogusz, jako miejscowości bezpośrednio graniczącej z Prusami sprawiło, że ludność zamieszkała w tych okolicach utrzymywała się głównie z przemytu. Było to zasadnicze źródło zarobkowania ponieważ tereny te zamieszkiwała przeważnie ludność półrolnicza, powiązana niejednokrotnie ze strażą pograniczną.

„Gazeta Rządowa” nr 47/1839

Komora Celna w Boguszach.

„Podaje się do wiadomości publicznej iż w dniu 25 stycznia /6 lutego/ r.b. rano pod wsią Wólka mil dwie od Grajewa przez strażników Marlinowa, Artmanowa i Huszcze doścignięte i do postępowania fiskalnego dostawione tutejszej komorze zostały towary następujące.

1. Woreczków 5 kawy. Funtów 300 brutto.
2. Kartonu kolorowego. Funtów 11.
3. Przędzy bawełnianej czerwonej. Funtów 8 brutto.

Plan Odnowy Miejscowości Bogusze

4. Sanie w parę koni z uprzęgą parcianą to jest wałach gniady lat 13 i klacz lat 18 ślepa na prawe oko.

Gdy podług doniesienia dostawiających osoby przemycające ucieczką ratowali się i z powodu gęstego lasu dościgniętymi nie zostali. komora przeto niniejszym wzywa wiadomego powyższych obiektów aby w przeciągu 4 tygodni od daty dzisiejszej do tutejszej komory zgłosił się i własność swą udowodnił w przeciwnym razie wyżej wymienione towary zlicytowane będą.

Wzywa się również wszystkich którzyby jakiegokolwiek szczegóły w obecnym przedmiocie o właścicielu towarów wiadomości posiadali aby w tymże przeciągu czasu do tutejszej komory lub do Rządu Gubernialnego doniesienie swe bez użycia stempli uczynili.

Dąbrowski, pisarz."

Artykuł ze strony internetowej www.grajewiak.pl, red. Tomasz Dudziński

W XIXw. Bogusze były ważnym punktem na mapie administracyjnej Królestwa Polskiego. Gmina Bogusze należała wówczas do powiatu szczuczyńskiego w guberni łomżyńskiej. Po powstaniu styczniowym, dnia 31 maja 1870r. do gminy przyłączono pozbawione praw miejskich Grajewo, które ponownie odłączono (jako miasto) dopiero 7 lutego 1919r. Nazwa gminy pochodziła od wsi Bogusze, jednakże siedzibą władz gminy było Grajewo.

W okresie międzywojennym gmina Bogusze należała do powiatu szczuczyńskiego w woj. białostockim.

Gmina Bogusze 1931r.

Poniższy tekst, w pisowni oryginalnej, cytuję za ilustrowanym czasopismem regionalnym „Przebój” z 1931r.

Gmina Bogusze leży w pasie przygranicznym. Jej obszar wynosi 13.521 ha, a ludność stanowi 5.975 osób. Administracyjnie podzielona jest na 23 sołectwa.

Gleba na terenie gminy, w przeważającej części jest piaszczysta. Tylko 25 % ogólnej powierzchni, położonej wzdłuż pasa granicznego jest ziemię lepszą. Klasa ziemi wywiera wpływ na zamożność gospodarstw. Drobne gospodarstwa rolne znajdują się w niskiej kulturze. Zaznaczyć należy, że nie ma tu Kółek Rolniczych, a zatem i praca nad podniesieniem wydajności ziemi stoi na martwym punkcie. Dużą przeszkodą w ogólnym rozwoju gospodarczym gminy były grunta niescalone. Obecnie jednak roboty komasacyjne są na ukończeniu, co wpłynie dodatnio na rozwój drobnych gospodarstw. Aby podnieść hodowlę bydła, utrzymywane są dwa buhaje czerwonej rasy polskiej.

W roku 1929 Gmina Bogusze zakupiła duży dom w Grajewie przy ul. Kolejowej, w którym mieścić się będzie Urząd Gminy. W roku 1930 gmina rozpoczęła naprawę dróg gruntowych poprzez ich zwirowanie. Ogólnie w ubiegłym roku naprawiono 6 kilometrów dróg wiejskich.

Przy samej granicy pruskiej, we wsi Bogusze gmina zakupiła stary gmach. Po jego gruntownym remoncie umieszczono w nim czteroklasową Szkołę Powszechną.

Na terenie gminy znajdują się dwie straże pożarne. Istnieje też 6 oddziałów Związku Strzeleckiego, które bardzo dobrze się rozwijają.

Ogólny budżet gminy na rok 1930/1931 zamyka się sumą 49.595 zł.

Na szkolnictwo przewidziano 8.151 zł i 50 groszy. Na opiekę społeczną zarezerwowano 4.600 zł.

W skład Rady Gminy wchodzi Pp.:

1. Stanisław Żelechowski,
2. Stanisław Kryński,
3. Aleksander Skrodzki,
4. Henryk Łempicki,
5. Szczepan Malinowski,
6. Władysław Wojśław,
7. Antoni Randzio,
8. Józef Kuczyński,
9. Władysław Żbikowski,
10. Jan Łazarzki,
11. Antoni Kielczewski,
12. Piotr Iwaszkiewicz.

- Wójtem gminy od lipca 1930 r. jest Jakub Downar.

- Sekretarzem gminy od maja 1930 r. jest Bolesław Baranowski.

- Pomocnikami są Pp.: Czesław Dąbrowski i Władysław Zaborowski.

Plan Odnowy Miejscowości Bogusze

Grupa pracowników Samorządu Gminnego pow. szczuczynskiego

Rząd pierwszy od lewej do prawej Pp. Jerzy Niczyperowicz – sekr. gm. Grabowo, Józef Palikowski – pom. sekr. gm. Radziłów, Franciszek Patulan – wójt gm. Lachowo, Czesław Klezaczewski – wójt gm. Błda, Bolesław Skrodzki – wójt gm. Grabowo, Piotr Dybkowski – wójt gm. Radziłów, Ignacy Gutkowski – sekr. gm. Szczuczyn.
Rząd drugi od lewej do prawej i p. Kazimierz Psikus – sekr. gm. Białaszewo, Władysław Zahorowski – II-gi pom.

sekr. gm. Bogusze, Aleksander Zająrowski – wójt gm. Białaszewo, Henryk-Bronisław Logun – sekr. gm. Radziłów, Piotr Czerniewski – sekr. gm. Błda.

Rząd trzeci od lewej do prawej Pp. Stanisław Miłszewski – zast. sekr. gm. Grabowo, Bolesław Pykało – pom. sekr. gm. Lachowo, Antoni Kaczyński – sekr. gm. Lachowo, Leon Dąbrowski – sekr. gm. Wąsosz, Zygmunt Zabielski – zast. sekr. gm. Szczuczyn.

Redakcja i skany: Stanisław Orłowski

Artykuł ze strony internetowej www.e-grajewo.pl

Przed budynkiem Szkoły Powszechnej w Boguszach – źródło: archiwum własne

Gmina Bogusze została zniesiona 29 września 1954 roku wraz z reformą wprowadzającą gromady w miejsce gmin. Jednostki nie przywrócono po reaktywowaniu gmin w 1973r., lecz z obszaru dawnych gmin Bogusze i Ruda powstała gmina Grajewo.

Ważną postacią, która nierozdzielnie wiąże się z historią Bogusze, był Stanisław Żelechowski – ziemianin, właściciel majątku Bogusze.

Stanisław Żelechowski
(1868-1940)

Urodził się w 1868r. w rodzinie ziemiańskiej, do której należał majątek w przygranicznych Boguszach. Jego ojciec również Stanisław popierał powstanie styczniowe. Stanisław studiował w Rydze, gdzie zaprzyjaźnił się z późniejszym Prezydentem RP – **Mościckim**, który odwiedził go w Boguszach przy okazji uroczystości poświęcenia sztandaru 9 psk w 1928 r.

Jako ziemianin z tradycjami angażował się w działalność społeczną i ekonomiczną. W 1911 r. będąc już wówczas członkiem Sądu Gminnego był jednym z założycieli Grajewskiego Towarzystwa Kasy Oszczędnościowo-Pożyczkowej, w okresie II RP przewodniczył Urzędowi Rozjemczemu do spraw kredytu małej własności rolnej oraz był założycielem i prezesem otwartej w 1928 r. w Grajewie mleczarni spółdzielczej.

Wraz z małżonką Lucyną angażował się również w działalność na rzecz parafii – był m.in. prezesem dozoru kościelnego (1929 r.), żona była przewodniczącą Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego z Paulo. Wspólnie byli rodzicami chrzestnymi sztandaru dzieci szkolnych należących do Stowarzyszenia religijnego „Krucjata Eucharystyczna”, którego poświęcenie odbyło się w 1935 r. Lucyna Żelechowska był również matką chrzestną sztandaru 9 psk, który został wręczony w 1928 r.

Stanisław Żelechowski wspierał działalność wielu stowarzyszeń i organizacji, m.in. Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej, był również członkiem Koła Towarzystwa Przyjaciół Związku Strzeleckiego i Koła Przyjaciół Harcerstwa.

Był członkiem rady powiatowej BBWR.

Po wejściu Rosjan w 1939 roku został wraz z rodziną wywieziony na Syberię. Zmarł w drodze jesienią 1940 r. w Mińsku. Symboliczna mogiła znajduje się na cmentarzu w Grajewie.

Artykuł ze strony internetowej www.grajewiak.pl red. Tomasz Dudziński

Dworek Żelechowskich, Bogusze 24. III. 1908r. – źródło: archiwum własne

Stanisław Żelechowski z Ignacym Mościckim podczas usypywania Kopca Kościuszki – źródło: archiwum własne

Gustaw Żelechowski - syn Stanisława Żelechowskiego – źródło: archiwum własne

Na kartach historii Bogusze piętnem odbił się okres II wojny światowej. Z informacji zwartych w takich publikacjach naukowych jak: *J. Kowalczyk, W. Monkiewicz, Zbrodnie hitlerowskie (1939 i 1941-1945) [w:] „Studia i materiały do dziejów powiatu grajewskiego”, t. II, Warszawa 1974.; Waldemar Monkiewicz, Kronika terroru hitlerowskiego w Grajewie i okolicy w okresie wojny i okupacji hitlerowskiej 1939, 1941-1944, [w:] Z przeszłości Grajewa i okolic, Grajewo 1988.; W. Monkiewicz, Za drutami obozów w regionie północno - wschodnim, Białystok 1994.; Z. Lietz, Obozy jenieckie w Prusach Wschodnich 1939-1945, Warszawa 1982)* wynika, że w okresie okupacji niemieckiej na terenie pow. grajewskiego istniało kilka obozów, z których największym był obóz w Boguszach. Powstał on na polach w pobliżu tej miejscowości w czerwcu 1941r., po ataku Niemiec na Związek Sowiecki. Początkowo był to obóz jeńców sowieckich. Jako oflag 56 i stalag 373, zajmował powierzchnię 50 ha. Żołnierze Armii Czerwonej, którzy do niego trafili, przetrzymywani byli pod gołym niebem w wykopanych przez siebie dołach, a później

ziemiankach. Wkrótce zgromadzono w nim kilkadziesiąt tysięcy jeńców. Wśród nich spotykało się także Polaków, którzy w wyniku poboru w latach 1939-1941 znaleźli się w szeregach Armii Czerwonej. Polacy na ogół po interwencji rodzin byli z obozu zwalniani, choć czasem trwało to dość długo. Ze względu na bardzo ciężkie warunki (głód, choroby zakaźne) przetrzymywane osoby, pozbawione opieki lekarskiej, umierały w zastraszającym tempie. Tych, którzy przetrwali, czekała śmierć w wyniku masowych egzekucji urządzanych przez władze obozu, w lesie „Kosówka”. Według niektórych szacunków zginęło tam około 23 tys. jeńców. Obóz jeńców sowieckich został zlikwidowany w marcu 1942r. Pozostałych przy życiu jeńców (ok. 4000) wywieziono na terytorium Prus Wschodnich.

Teren obozu nie pozostawał jednak długo pusty. Już jesienią 1942r. na jego terytorium umieszczono kilka tysięcy osób, wyznania mojżeszowego, których przemieszczono tu ze likwidowanych gett. Po krótkim czasie ludność tę wywieziono transportami kolejowymi do obozu w Treblince.

Przez pewien czas na przełomie 1943 i 1944r. w obozie w Boguszach przetrzymywano ok. 7-10 tysięcy jeńców włoskich. Choć nie byli oni narażeni na masowe egzekucje, to jednak złe warunki bytowe były przyczyną wysokiej śmiertelności. Jesienią 1944r. większość jeńców włoskich wywieziono na zachód. Ich miejsce zajęli Polacy, wysiedleni ze wsi na terenie powiatu, gdy ponownie stał się on terenem przyfrontowym. Po krótkim pobycie w obozie, przetrzymywane w nim osoby były wywożone na roboty przymusowe w głąb III Rzeszy. Obóz w Boguszach ostatecznej likwidacji uległ w styczniu 1945r.

Oddziały 50 Armii Radzieckiej wkroczyły do Grajewa 23 stycznia 1945r., co definitywnie zakończyło niemiecką okupację. Nim to jednak nastąpiło, jeszcze 20 stycznia 1945r., Niemcy urządzili masakrę miejscowej ludności, w lesie Kosówka rozstrzelali całe rodziny z małymi dziećmi, zamordowano około 120 osób. Ciała mieszkańców powiatu rozstrzelanych w masowych egzekucjach w lesie „Kosówka” i rejonie Starych Prostek ekshumowano w marcu 1945r. i pochowano w mogile zbiorowej na grajewskim cmentarzu.

3. INWENTARYZACJA ZASOBÓW

Poniższa analiza zawiera wykaz elementów materialnych i niematerialnych Sołectwa Bogusze, które mogą być wykorzystane dla rozwoju miejscowości oraz w realizacji publicznych i prywatnych przedsięwzięć odnowy wsi.

3.1. GOSPODARKA I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Zgodnie z krajową ewidencją gruntów, wieś Bogusze wchodzi w skład obrębu ewidencyjnego 31 – Prostki. Jest miejscowością na styku województw warmińsko-mazurskiego i podlaskiego. Głównym ciągiem komunikacyjnym wsi jest droga krajowej nr 65, wzdłuż której rozciągnięte są zabudowy mieszkalne. Droga rekomendowana jest do ruchu długodystansowego i umożliwia krajową i międzynarodową komunikację kołową pomiędzy dużymi miastami. Oprócz budynków zlokalizowanych wzdłuż drogi krajowej, w ramach miejscowości wytyczone są jeszcze inne ciągi uliczne tj. ul. Bojowników, Leśna, Rypałki i Rzeczna. Miejscowość leży w obszarze objętym komunikacją publiczną.

Ciągi uliczne w miejscowości Bogusze, źródło: opracowanie własne Urzędu Gminy Prostki

Gospodarka Bogusze oparta jest raczej na rolnictwie (szczegółowy opis w części 3.3). Na terenie wsi prowadzone jest również gospodarstwo agroturystyczne oraz inne pozarolnicze działalności gospodarcze tj. ośrodek wypoczynkowy, usługi transportowe, sklep spożywczy – przemysłowy, działalność związana z produkcją i sprzedażą internetową biżuterii. Podstawowym

źródłem utrzymania tutejszych mieszkańców jest jednak rolnictwo oraz zatrudnienie w zakładach pracy zlokalizowanych w pobliskich miejscowościach głównie Prostkach i Grajewie. Na uwagę zasługuje fakt, że wieś Bogusze należy do tzw. Pasma Przyspieszonego Rozwoju. Zapisy w „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Prostki” wskazują na następujące obszary należące do tego pasma: Bobry, Popowo-Krupin, Niedźwiedzkie, Prostki-Bogusze. Na tych terenach zakłada się stworzenie obszarów specjalnych dla rozwoju funkcji produkcyjnych gminy.

We wsi, zaopatrzenie w wodę pitną oparte jest na sieci wodociągowej. Gospodarstwa domowe podłączone są do sieci wodociągowo – kanalizacyjnej. W Boguszach, podobnie jak na terenie całej gminy, brak jest sieci gazowej. Dostępne są usługi telekomunikacyjne – telefonia stacjonarna i dostęp do internetu.

3.2. LUDNOŚĆ

Wg. stanu na dzień 31.12.2012r. na terenie miejscowości zameldowanych było 339 osób (167 kobiet i 172 mężczyzn). Spośród nich 273 stanowiły osoby dorosłe (pow. 18 r.ż.), a 66 dzieci i młodzież (do 18 r.ż.). Większość mieszkańców to osoby w wieku produkcyjnym tylko 52 osoby (34 kobiet i 18 mężczyzn) to osoby w wieku emerytalnym.

3.3. ROLNICTWO

Bogusze to wieś rolnicza. Rolnictwo jest jednym z głównych źródeł utrzymania zamieszkującej w niej ludności. Dane Urzędu Gminy Prostki wskazują, że wszystkie 74 gospodarstwa rolne z obszaru Bogusz, mają powierzchnię powyżej 1 ha. Poniższa tabela przedstawia zakres powierzchniowy gospodarstw obszaru Bogusze.

zakres powierzchni	ilość gospodarstw
1,0 – 1,4999 ha	10
1,5 – 1,9999 ha	10
2,0 – 2,9999 ha	16
3,0 – 4,9999 ha	9
5,0 – 6,9999 ha	6
7,0 – 9,9999 ha	10
10,0 – 14,9999 ha	9
15,0 – 19,9999 ha	1
20,0 – 29,9999 ha	2
100,0 ha i powyżej	1

Na rolniczy charakter miejscowości wskazują również rodzaje gruntów występujących na terenie wsi. Wg. danych ewidencyjnych Urzędu Gminy Prostki, powierzchnia obszaru Bogusze to 509,8892 ha z tego:

Plan Odnowy Miejscowości Bogusze

rodzaj	powierzchnia fizyczna w ha
Tereny mieszkaniowe	3,0953
Grunty zadrzewione i zakrzewione (łąki)	1,2930
Grunty zadrzewione i zakrzewione (pastwiska)	1,5194
Grunty zadrzewione i zakrzewione (grunty orne)	2,8400
Łąki trwałe	129,0109
Nieużytki	11,6750
Pastwiska trwałe	64,2372
Grunty orne	291,6079
Sady na gruntach ornych	0,3200
Rowy	4,2905
Razem	509,8892

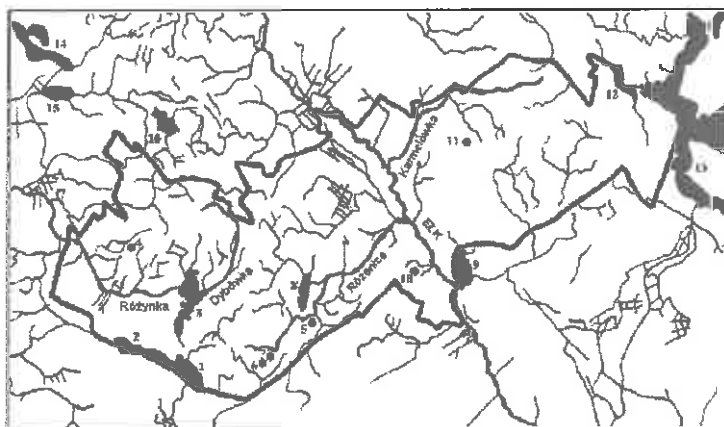
Największą powierzchnię w obrębie miejscowości zajmują grunty orne, łąki trwałe i pastwiska trwałe. Wszystkie mieszczą się głównie w obrębie IIIb, IV, IVa, IVb, V i VI klasy bonitacyjnej

3.4. ŚRODOWISKO NATURALNE

Cały teren gminy Prostki (więc również wieś Bogusze), znajduje się na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Elckiego. Zgodnie z Rozporządzeniem nr VII/126/11 Sejmiku Województwa Warmińsko - Mazurskiego z dnia 24.V.2011r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Elckiego, granica obszaru przebiega „...wzdłuż zachodniej linii brzegowej jeziora Toczyłowo, do granicy lasu i stąd linią prostą do drogi gruntowej, w południowej części wsi Bogusze i do drogi wojewódzkiej Bogusze - Nowa Wieś Elcka...”.

Krajobraz miejscowości stanowią tereny równinne, częściowo zalesione, z naturalnymi ciekami wodnymi. Najważniejszą rzeką przepływającą przez teren gminy Prostki jest rzeka Elk (lewy dopływ Biebrzy, o długości 113,6 km). Przepływa ona m.in. przez wieś Bogusze i jest głównym walorem przyrodniczym tej miejscowości. Na południe od wsi Bogusze, w dolinie rzeki Elk, położony jest najniższy punkt gminy. Jego wysokość to ok. 115m n.p.m. W krajobraz miejscowości wpisuje się również jezioro Toczyłowo, którego część linii brzegowej graniczy bezpośrednio z wsią. Od wschodu wieś otaczają lasy z drzewostanem mieszanym. Występujące w nich, atrakcyjne ścieżki i dukty leśne stanowią o turystycznym potencjale miejscowości.

Plan Odnowy Miejscowości Bogusze

Sieć hydrologiczna Gminy Prostki, źródło: materiały Urzędu Gminy Prostki

jezioro Toczyłowo, źródło: materiały własne

jezioro Toczyłowo, źródło: materiały własne

Plan Odnowy Miejscowości Bogusze

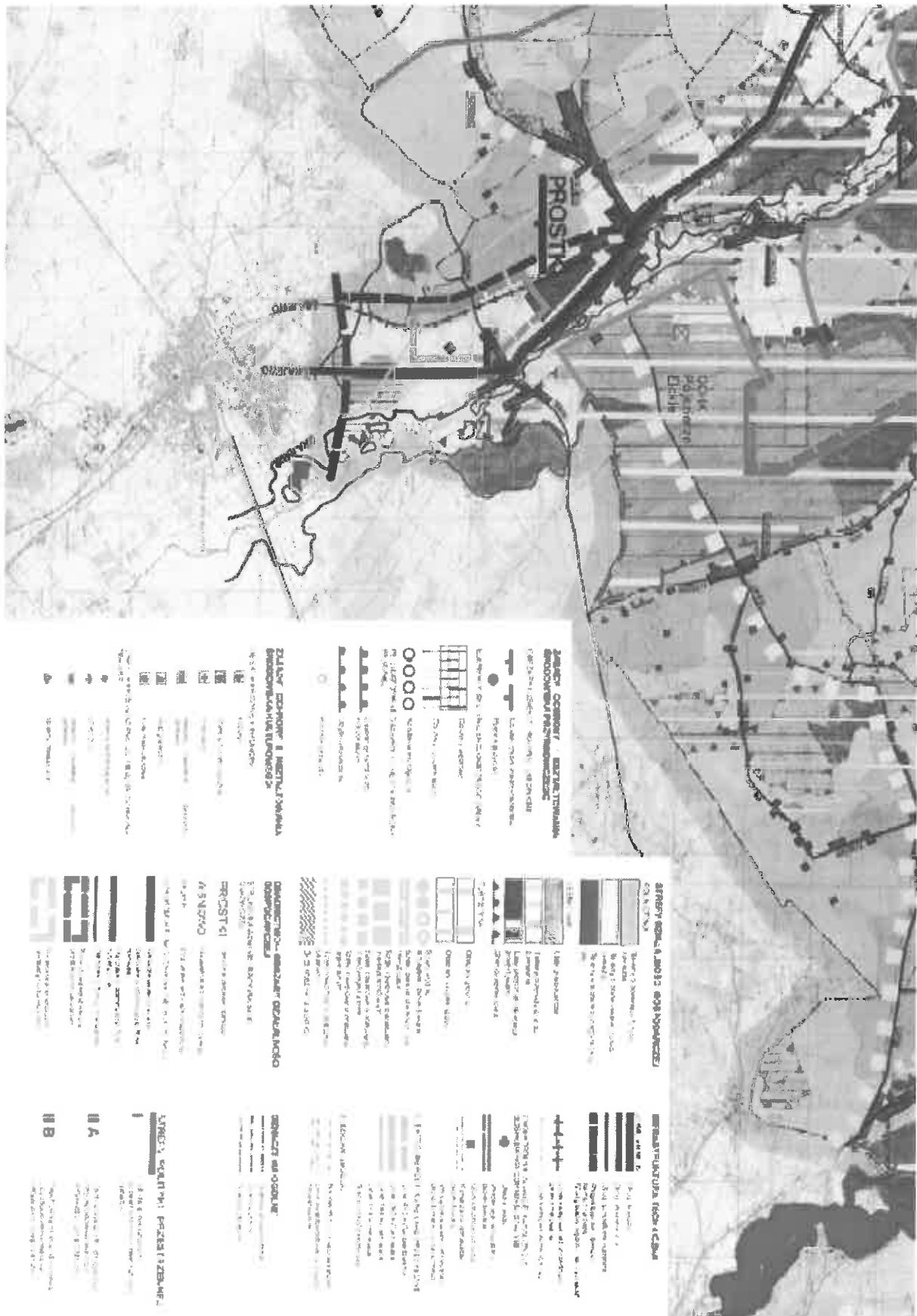

obszary leśne w okolicach wsi Bogusze, źródło: materiały własne

łąki we wsi Bogusze, źródło: materiały własne

Plan Odnowy Miejscowości Bogusze

Wyciąg z mapy – załącznik nr 2 uchwały nr XXVII/151/2012 Rady Gminy Prostki z dnia 27 lipca 2012r. w sprawie uchwalenia zmian w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Prostki”

3.5. ŚRODOWISKO KULTUROWE

Głównymi elementami środowiska kulturowego wsi Bogusze, które nadają tym terenom unikalny charakter, są dobra kultury i zabytki zlokalizowane na terenie wsi. Wszystkie wiążą się z historią miejscowości, szeroko opisaną w części 2.2. niniejszego opracowania.

Spośród zlokalizowanych na tych terenach obiektów mających duże znaczenie historyczne dla całej gminy Prostki należy wymienić:

- pomnik ustawiony na polach wsi Bogusze, przy szosie z Grajewa do Prostek, w miejscu gdzie zlokalizowany był obóz jeniecki. Na pomniku znajduje się tablica z inskrypcją: „22.VII.1944-22.VII.1959 /Tu na obszarze 50 ha / od 1941 do 1945 roku /znajdowało się miejsce kaźni ludności różnych narodów /hitlerowski obóz koncentracyjny /Nigdy więcej wojny! Społeczeństwo / powiatu grajewskiego.”

Pomnik ustawiony na polach wsi Bogusze, w miejscu gdzie zlokalizowany był obóz jeniecki

- Cmentarz położony na południowo-zachodnim krańcu wsi. W czterech prostokątnych mogiłach ujętych betonowymi opaskami i wydzielonych alejkami pochowanych zostało 11070 ofiar ekshumowanych z terenu obozu jenieckiego i koncentracyjnego istniejącego w latach 1941-1944 w Prostkach i na polach wsi Bogusze. W obozie więzieni byli jeńcy rosyjscy, francuscy i włoscy oraz ludność cywilna narodowości żydowskiej, polskiej i litewskiej. Z głodu i na skutek chorób zakaźnych zginęło tu ponad 21 tysięcy osób. Na terenie cmentarza stoi pomnik betonowy z tablicą z inskrypcją: „Miejsce przesiąknięte krwią 11070 jeńców wojennych i ludności cywilnej pomordowanej przez hitlerowców w latach 1942-1944. Cześć ich pamięci! 9.V.1964 r.”

Wieś Bogusze- cmentarz ofiar ekshumowanych z terenu obozu jenieckiego

- Słup graniczny z 1545r. postawiony na styku granic Korony Królestwa Polskiego, Prus Książęcych i Wielkiego Księstwa Litewskiego. Jeden z najstarszych tego typu zabytków w Polsce i Europie. W przednią część cokołu słupa wmurowane zostały, wykonane z piaskowca tarcze herbowe z orłem i pogonią, a niżej prostokątna płyta z inskrypcją: „QVANDO SIGISMVNDVS PATRIIS AVGVSTVS IN ORBIS / PRIMVS ET ALBERTVS MARCHIO IVRA DABANT / ILLE IAGELLONIS VETERESQVE BINOMINIS VRBES / HICOQVE BORVSSIORVM PACE REGEBAT OPES. / HAEC ERECTA FVIT MOLES. QVAE LIMITE FINES / SIGNAT ET AMBORVM SEPARAT ARVA DVCVM/ ANNO M.D.XLV. MENSE AVGVSTO.” Na dolnych skrajach tablic herbowych i tablicy z inskrypcją informacja: „COPIE VOM MDCCCVII/ ORYGINAL IN PRUSSIA MUSEUM KGB”.

Wieś Bogusze – Słup Graniczny z 1545r.

Wieś Bogusze - Krzyż usytuowany w miejscu przedwojennej kaplicy rozebranej przez Sowieców w 1939r.

3.6. WALORY TURYSTYCZNE

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Prostki, opisuje zasady zagospodarowania przestrzennego w odniesieniu do funkcji turystycznych gminy. Z dokumentu tego wynika, że turystyka odgrywać może rolę znaczącą, ale nie podstawową dla gospodarki Gminy Prostki. Gmina stanowi obszar przejściowy, otwarty będący „wejściem” w atrakcyjne turystycznie Obszary Wielkich Jezior Mazurskich, Puszczy Augustowskiej, Puszczy Piskiej i Bagien Biebrzańskich. Uwarunkowania i baza turystyczna wskazują, że gmina pełnić może funkcję obsługi turystyki wędrownej kwalifikowanej, przede wszystkim krajoznawczej, oraz odgrywać znaczną rolę w organizacji turystyki pobytowej o znaczeniu lokalnym. Zasady zagospodarowania przestrzennego wynikające z predyspozycji obszaru, sprowadzają się do określenia głównych i uzupełniających terenów dla rozwoju tej formy aktywności gospodarczej. Funkcję obszarów głównych przypisano m.in. „...centralnej części gminy, obejmującej miejscowości Bogusze, Lipińskie Małe, Ostrykół, Prostki- Niedźwiedzkie- wzdłuż rzeki Ełk, w skład którego wchodzi także rozległe kompleksy leśne i okolice jeziora Toczyłowo...”(Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Prostki).

Walory środowiska naturalnego i kulturowego wsi, opisane w części 3.4 i 3.5 niniejszego opracowania, potwierdzają słuszność zakwalifikowania Bogusze do obszarów o największym znaczeniu dla rozwoju turystyki w Gminie Prostki. Turystyka krajoznawcza i wędrowna idealnie wpisuje się w przyrodniczo - historyczne walory wsi. W tereny obfitujące w malownicze krajobrazy, w liczne naturalne ścieżki i dukty leśne, w obiekty i zabytki historyczne. Na uwagę zasługuje fakt, że przez wieś przebiegają trasy szlaków turystycznych tj.:

- szlak pieszy PTTK o długości 26km - „*Szlak Tatarski*” Ełk-Góra Tatarska-Ostrykół-Prostki-Bogusze;
- szlak rowerowy „*Tatarskim szlakiem*” (Ełk, Żabie Oczko-Nowa Wieś Ełcka- Bajtkowo-Nowa Wieś Ełcka- Prostki-Bogusze- Ostrykół-Ełk
- „*Szlak Papieski*” Ełk- Bogusze-Rydzewo- Rajgród-Bargłów Kościelny- Białobrzegi-

Augustów- Studzieniczna- Mikaszówka- Sejny- Wigry;

- szlak kajakowy o długości 105,9km „*Szlak Łażnej Strugi i Elku*” Mazury – jez. Szwałk Wielki-jez. Pilwąg-jez. Łażno-jez. Litygajno- Łażna Struga – jez. Łaśmiady-jez. Straduńskie-jez.Haleckie- rzeka Elk-jez. Elckie- Elk-rzeka Elk-Nowa Wieś Elcka-Prostki-Bogusze-Grajewo- Kanał Rudzki-Osowiec

Dla turystyki wędrowniej i krajoznawczej, nie bez znaczenia jest otaczające wieś bliższe i dalsze sąsiedztwo:

- Odwiedzając Bogusze nie można ominąć **Prostek** - wieś nad rzeką Elk powstała w1482r. W pobliżu jest szereg miejsc mających wielkie znaczenie historyczne dla gminy Prostki: drewniany kościół w Ostrymkole z 1667r., masowe groby żołnierzy i ludności cywilnej wymordowanej w czasie II Wojny Światowej;
- Bliskość dużych, czystych jezior: jezioro Toczyłowo, jezioro Rajgrodzkie, jezioro Krzywe, w dalszej odległości jezioro Borowe, jezioro Dybowskie, jezioro Długochwały;
- O ok. 25 km od Bogusze oddalony jest **Elk** – dawna stolica Mazur, ośrodek oświatowy i kulturalny z własną drukarnią Jana Małeckiego (zwanego Janem z Sącza) założona w XVI w. Miasto o ciekawym układzie architektonicznym. Do dziś zachowały się XIX wieczne secesyjne kamienice, dwa największe kościoły, gmach sądu, urzędu powiatowego, szkoły podstawowej, dawnej szkoły dla dziewcząt, poczty, apteki, dawnej siedziby Reichsbanku, kompleks koszar.
- O ok. 5km od Bogusze oddalone jest **Grajewo** – pierwsze wzmianki o miejscowość pochodzą z XVw. Miejscowość z bogatą historią, którą można zgłębiać w siedzibie Grajewskiej Izby Historycznej. Grajewo jest punktem wypadowym na tereny Biebrzańskiego Parku Narodowego oraz rezerwy przyrody tj. „Czerwone Bagno”, „Czapliniec Bełda”, „Ławski Las oraz Ławski Las II”

3.7. ZASOBY WSI BOGUSZE

Podsumowaniem informacji zawartych w pkt. 3 niniejszego opracowania, niech będzie poniższa tabela, która wskazuje na znaczenie poszczególnych zasobów dla rozwoju społeczno gospodarczego wsi.

Rodzaj zasobu	Brak	Jest o znaczeniu małym	Jest o znaczeniu średnim	Jest o znaczeniu dużym
Środowisko przyrodnicze				
- walory krajobrazu				X
- walory klimatu (mikroklimat, wiatr, nasłonecznienie)			X	
- walory szaty roślinnej (np. runo leśne)			X	
- cenne przyrodniczo obszary lub obiekty		X		
- świat zwierzęcy (ostoje, siedliska)			X	
- osobliwości przyrodnicze	X			
- wody powierzchniowe (cieki, rzeki, stawy)				X
- podłoże, warunki hydrogeologiczne			X	
- gleby, kopaliny			X	

Plan Odnowy Miejscowości Bogusze

Środowisko kulturowe				
- walory architektury wiejskiej i osobliwości kulturowe				X
- walory zagospodarowania przestrzennego			X	
- zabytki				X
- zespoły artystyczne	X			
Dziedzictwo religijne i historyczne				
- miejsca, osoby i przedmioty kultu	X			
- święta, odpusty, pielgrzymki	X			
- tradycje, obrzędy, gwara		X		
- legendy, podania i fakty historyczne				X
- ważne postacie historyczne			X	
- specyficzne nazwy		X		
Obiekty i tereny				
- działki pod zabudowę mieszkaniową			X	
- działki pod domy letniskowe			X	
- działki pod zakłady usługowe i przemysł		X		
23 - pustostany mieszkaniowe, magazynowe i po przemysłowe	X			
- tradycyjne obiekty gospodarskie wsi (kuźnie, młyny)	X			
- place i miejsca publicznych spotkań			X	
- miejsca sportu i rekreacji			X	
Gospodarka, rolnictwo				
- specyficzne produkty (hodowle, uprawy polowe)		X		
- znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe	X			
- możliwe do wykorzystania odpady poprodukcyjne	X			
Sąsiedzi i przyjezdni				
- korzystne, atrakcyjne sąsiedztwo (duże miasto, arteria komunikacyjna, atrakcja turystyczna)				X
- ruch tranzytowy			X	
- przyjezdni stali i sezonowi			X	
Instytucje				
- placówki opieki społecznej	X			
- szkoły	X			
- Dom Kultury	X			
Ludzie, organizacje społeczne				
- OSP	X			
- Koła Gospodyń Wiejskich	X			
- Stowarzyszenia	X			

4. DIAGNOZA MOŻLIWOŚCI ROZWOJOWYCH MIEJSCOWOŚCI BOGUSZE

4.1. ANALIZA SWOT MIEJSCOWOŚCI BOGUSZE

Obecnie priorytetowym zadaniem dla władz sołectwa jest:

- poprawa estetyki miejscowości;
- zagospodarowanie przestrzeni publicznej poprzez: budowę centrum integracji wiejskiej „Rzeka historii w Boguszach”, utwardzenie i oświetlenie ul. Bojowników, budowę chodnika na odcinku od drogi krajowej do mostu, budowę chodnika do przystanku PKS w kierunku Grajewa i oświetlenie przystanku, stworzenie kąpieliska przy moście, budowę promenady wzdłuż rzeki Ełk na odcinku Bogusz.
- wypromowanie miejscowości jako wsi turystycznej z bogatą historią

Analiza obrazuje możliwości rozwojowe miejscowości Bogusze

Silne strony – atuty sołectwa	Słabe strony- czynniki ograniczające
<ul style="list-style-type: none"> - bogata historia miejscowości oraz zlokalizowane na terenie miejscowości zabytki i miejsca cenne historycznie; - walory przyrodnicze – przepływająca przez miejscowość rzeka, bliskość kompleksów leśnych oraz jezior; - przebiegające przez wieś szlaki turystyczne; - atrakcyjne, pod względem komunikacyjnym, położenie: granica województw, przebiegająca przez wieś droga krajowa nr 65, umożliwiająca krajową i międzynarodową komunikację pomiędzy dużymi miastami; - bliskość miejscowości Prostki, która jest centrum administracyjnym, kulturalnym i gospodarczym gminy; - brak zakładów produkcyjnych zanieczyszczających środowisko; - otwartość miejscowej ludności na działania społeczne; - tradycja wyplatania wieńców dożynkowych; - duży potencjał siły roboczej. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak odpowiedniej informacji turystycznej; - brak małej infrastruktury turystycznej tj. brak odpowiednio zagospodarowanych miejsc wypoczynku, miejsc piknikowych, niezagospodarowany brzeg rzeki; - słabo oznakowane szlaki turystyczne; - niewystarczająca ilość miejsc noclegowych dla turystów; - brak świetlicy wiejskiej; - mało zachęcający wygląd wsi; - niedostatecznie zagospodarowany plac wiejski; - zły stan niektórych dróg lokalnych we wsi; - skromne warunki materialne wielu rodzin, niskie dochody mieszkańców.
Szanse i okazje – możliwości rozwoju sołectwa, wynikające z otoczenia	Zagrożenia- czynniki niesprzyjające, wynikające z otoczenia
<ul style="list-style-type: none"> - sprzyjająca polityka polegająca na przekazaniu funduszy z poziomu kraju na poziom gmin, w tym pośrednio na fundusz sołecki; - wzrost dostępności dotacji na inicjatywy społeczności wiejskich; - położenie na tych terenach gminy, którym w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Prostki przypisano funkcję obszarów głównych w zakresie rozwoju turystyki; - promocja walorów przyrodniczych gminy Prostki; 	<ul style="list-style-type: none"> - bezrobocie przekładające się na niski poziom zamożności mieszkańców obszarów wiejskich ograniczający ich aktywność gospodarczą; - niska opłacalność produkcji rolnej, trudne warunki dla produkcji rolnej; - niewystarczające działania ukierunkowane na angażowanie młodych pokoleń w aktywne życie miejscowości; - starzenie się społeczności wiejskiej i migracje młodych ludzi do dużych miast; - niedostateczne inwestowanie w infrastrukturę techniczną.

<ul style="list-style-type: none">- wzrost świadomości mieszkańców wsi na temat znaczenia sołectw, ich praw i możliwości;- współpraca na poziomie sołtysów;- zgodnie z zapisami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Prostki, Bogusze należą do tzw. Pasma Przyspieszonego Rozwoju w gminie.	
---	--

4.2. OPIS I CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW, SPRZYJAJĄCYCH NAWIĄZYWANIU KONTAKTÓW SPOŁECZNYCH, ZE WZGLĘDU NA ICH POŁOŻENIE ORAZ CECHY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNE.

Plan odnowy miejscowości związany jest z kształtowaniem obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców, który ze względu na położenie i cechy funkcjonalno – przestrzenne, sprzyja nawiązywaniu kontaktów społecznych.

W Boguszach, obszarem o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców jest centrum, w którym zlokalizowany jest jedyny we wsi sklep i „Bar Przystań” oraz znajdujący się na skraju wsi plac wiejski, który służy mieszkańcom do organizowania spotkań integracyjnych. Na placu ustawione są wykonane przez mieszkańców wiaty, przygotowane jest miejsce na ognisko oraz boisko do piłki nożnej, siatkówki i koszykówki. Na tym obszarze skupia się wspólne życie i integracja mieszkańców Bogusze.

Wieś Bogusze – Plac Wiejski

Wieś Bogusze – Plac Wiejski

Jednym z kluczowych zagadnień zawartych w Planie Odnowy Miejscowości Bogusze jest opis przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w najbliższych latach (dokładny opis w pkt. 6 niniejszego opracowania). Wiele z tych przedsięwzięć jest ściśle związanych ze scharakteryzowanym wyżej obszarem. Opis wyszczególnia zaplanowane do realizacji inwestycje, które przyczynią się do powstania miejsc, w których mieszkańcy Bogusze, ale również całej Gminy Prostki, będą mogli spotkać się, wspólnie spędzać czas korzystając z powstałej infrastruktury i nawiązywać kontakty. Wskazuje na inwestycje, które poprawiają dostępność i podniosą atrakcyjność miejscowości dla odwiedzających Bogusze turystów i przejezdnych gości. Wskazuje na przedsięwzięcia, które poprawią wizerunek miejscowości

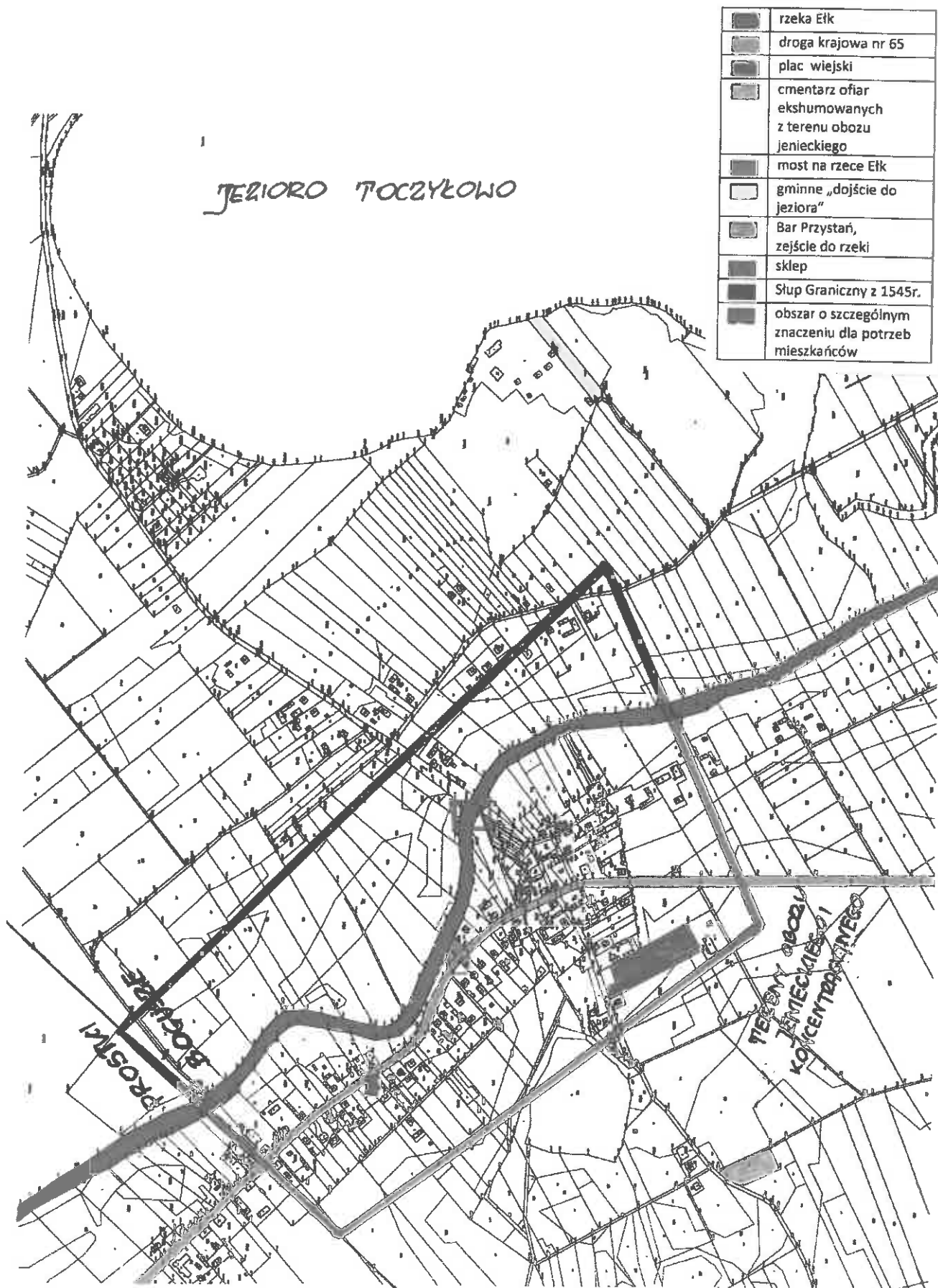
oraz zagospodarują tzw. „plac wiejski”.

Miejsca o szczególnym znaczeniu dla mieszkańców Bogusza, docelowo mają spełniać różne funkcje. Związane z nimi działania dostosowane są do skali miejscowości i realnych możliwości wykorzystania inwestycji w perspektywie najbliższych lat. Szczegóły przyjętych założeń przedstawia poniższa tabela.

<p>Miejsce spotkań i centrum informacji o wsi i ofercie turystycznej wsi i okolic</p>	<p>Plac wiejski. Teren ten od kilku lat jest miejscem spotkań ludności wiejskiej. Znajdują się tam dwie altany wybudowane przez mieszkańców, miejsce na ognisko i ławeczki. Docelowo na placu ma być wybudowana świetlica wiejska, pełniąca też funkcję izby pamięci. Budynek stworzy wygodne miejsce spotkań mieszkańców (w szczególności osób starszych), będzie punktem informacyjnym dla mieszkańców, punktem centralnym informacji turystycznej dla odwiedzających turystów. Izba pamięci stanowiła będzie lokalną atrakcję turystyczną.</p>
<p>Miejsca do uprawiania sportu, integracji społecznej i tereny rekreacyjno - turystyczne</p>	<p>Boisko wiejskie. Teren boiska wiejskiego stanowi o potencjale sportowo-rekreacyjnym miejscowości. W zamyśle mieszkańców część terenu ma być przeznaczona na profesjonalny, rozwojowy plac zabaw dla dzieci oraz miejsce do uprawiania sportu, organizacji festynów i większych imprez integracyjnych. Plac będzie ogrodzony</p> <p>Odcinek rzeki przy moście. Malownicza rzeka Ełk jest ”perełką” miejscowości. Po stworzeniu kąpieliska powstanie tam również miejsce turystyczno-rekreacyjno-integracyjne. Atrakcją turystyczną będzie wybudowana promenada wzdłuż rzeki Ełk na odcinku wsi Bogusze.</p>
<p>Poprawa wizerunku, dostępności i atrakcyjności miejscowości</p>	<p>Ulica Bojowników. Utwardzenie drogi poprawi komfort życia mieszkańców oraz turystów odwiedzających miejsce straceń jeńców wojennych obozu hitlerowskiego w Boguszach. Doświetlenie tej ulicy na odcinku od drogi krajowej do mostu wpłynie zasadniczo na poprawę bezpieczeństwa.</p> <p>Chodnik do przystanku PKS w kierunku Grajewa. Budowa chodnika zwiększy bezpieczeństwo mieszkańców i przyjezdnych turystów.</p>

Poniższa mapka obrazuje zasięg terytorialny obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców.

Plan Odnowy Miejscowości Bogusze

5. PLANOWANE KIERUNKI ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI

5.1. WIZJA ROZWOJU WSI

Bogusze – Wieś o bogatej historii i dużym potencjale rozwojowym, której zintegrowane, przyjazne społeczeństwo jest motorem zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki.

Celem podstawowym mieszkańców wsi Bogusze jest realizacja wizji zrównoważonego rozwoju miejscowości, ze szczególnym uwzględnieniem dbałości o historię, ochronę środowiska przyrodniczego i potrzeb samych mieszkańców.

Zaplanowane w Planie Odnowy Miejscowości Bogusze działania, mają przyczynić się do postrzegania wsi jako miejsca estetycznego, chętnie odwiedzanego przez przyjezdnych i turystów, zamieszkałego przez dzielących się swoją wiedzą mieszkańców. Miejsca stanowiącego przykład świadomego promowania i dbania o otaczające wieś środowisko naturalne.

Docelowo, wieś Bogusze ma prezentować się następująco:

Wygląd wsi Bogusze	<ul style="list-style-type: none"> • We wsi funkcjonuje Centrum Integracji Wiejskiej „Rzeka Historii”; • Wieś o rolniczo-rekreacyjnym charakterze, z miejscami rekreacyjnymi, integracyjnymi oraz informacyjnymi dla mieszkańców wsi i turystów; • Zadbane domy mieszkalne i posesje korzystające z energii odnawialnej; • Mała architektura krajobrazu wsi z typową roślinnością wsi polskiej; • Uporządkowane nabrzeża przepływającej przez Bogusze rzeki Ełk, z zagospodarowanym terenem wiejskiego kąpieliska; • Funkcjonujący we wsi system segregacji odpadów.
Mieszkańcy i ich aktywność	<ul style="list-style-type: none"> • Mieszkający we wsi ludzie są zadowoleni z rozwoju wsi i aktywnie w nim uczestniczą w ramach działającego we wsi stowarzyszenia; • Rodziny są wielopokoleniowe; • Działania pozarolnicze mieszkańców koncentrują się wokół wspólnego przedsięwzięcia jakim jest wieś tematyczna – „Wieś nad Rzeką Historii”, upowszechniająca wiedzę o historii Bogusze i okolic. • Mieszkańców cechuje wysoka odpowiedzialność za środowisko przyrodnicze.
Aktywność gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój rolnictwa – produkcja rolna opiera się na metodach nowoczesnych; • We wsi prowadzona jest działalność agroturystyczna i turystyczna; • W Centrum Integracji „Rzeka Historii” odbywają się pokazy, festyny, spotkania promujące wieś i okolice (spotkania dla szkół oraz turystów pokazujące burzliwą i bogatą historię Bogusze i okolic).

5.2. WIEŚ TEMATYCZNA – „Wieś nad Rzeką Historii”

Rozwój miejscowości Bogusze ma opierać się na obrazie wsi tematycznej – „Wieś nad Rzeką Historii”. Wiele możliwości, szczególnie dla rozwoju turystyki, mieszkańcy upatrują w istniejących już miejscach pamięci historycznej. Dodatkowo Centrum Integracji Wiejskiej „Rzeka historii” (pełniącego również funkcję Izby Pamięci) wpłynie na wzmożenie ruchu turystycznego, a tym samym rozwój całej miejscowości. Mając świadomość konieczności

przystosowania wsi do realizacji niniejszego przedsięwzięcia, zaplanowano szereg działań związanych z poprawą wizerunku wsi oraz zapewnieniem odpowiedniej infrastruktury służącej turystyce historycznej.

5.3. PLANOWANE ZADANIA I PRZEDSIĘWZIĘCIA AKTYWIZUJĄCE SPOŁECZNOŚĆ BOGUSZ

Opisana wyżej wizja wsi Bogusze, będzie zrealizowana poprzez wyznaczone przez mieszkańców zadania zaplanowane na lata 2013-2020.

PRIORYTET 1. Rozwój infrastruktury

Główne cele tego priorytetu to:

1. Poprawa atrakcyjności zamieszkania;
2. Budowa infrastruktury rekreacyjno-turystycznej i historycznej.

Główne zadania to:

- Budowa Centrum Integracji Wiejskiej „Rzeka Historii”;
- Budowa placu zabaw dla dzieci;
- Budowa kąpieliska przy moście;
- Budowa i doświetlenie ulicy Bojowników;
- Budowa chodnika do przystanku PKS w kierunku Grajewa;
- Oświetlenie placu wiejskiego;
- Budowa promenady nad rzeką Elk.

PIORYTET 2 Działania społeczne

Główne cele tego priorytetu to:

1. Aktywizacja i integracja mieszkańców;
2. Wzrost kwalifikacji i umiejętności współpracy mieszkańców.

Główne zadania to:

- Projekty na rzecz dzieci i młodzieży (w szczególności z zakresu historii Bogusze);
- Imprezy integracyjne.
- Przedsięwzięcia aktywizujące mieszkańców do wspólnej pracy na rzecz lokalnej społeczności.

PIORYTET 3 Działania z myślą o turystach

Główne cele tego priorytetu to:

1. Rozwój usług turystycznych i agroturystycznych;

2. Rozbudowa infrastruktury turystycznej;
3. Wzrost kwalifikacji w zakresie obsługi klienta.
4. Promocja obszaru EGO.

Główne zadania to:

- Promocja wsi;
- Uatrakcyjnienie indywidualnej bazy turystycznej i agroturystycznej;
- Stworzenie strony internetowej Bogusze;
- Zamieszczenie tablicy informacyjnej w centrum wsi.

PIORYTET 4 **Czyste środowisko**

Główne cele tego priorytetu to:

1. Ochrona przyrody i krajobrazu.
2. Energia odnawialna w Boguszach.

Główne zadania to:

- Budowa infrastruktury turystycznej z uwzględnieniem i poszanowaniem walorów krajobrazowych i obszarów cennych przyrodniczo;
- Projekty i przedsięwzięcia z zakresu ekologii i edukacji ekologicznej;
- Zastosowanie w gospodarstwach paneli słonecznych.

6. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI

Projekt wprowadzonych do planu zadań powstał w oparciu o wytyczne środowiska lokalnego i konsultacje społeczne.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI BOGUSZE

I.p.	Nazwa planowanego działania	Czas realizacji działania	Cele	Oczekiwane rezultaty	Osoby, instytucje odpowiedzialne za realizację	Potencjalne źródło finansowania	Koszt (w złotych)
1	Budowa świetlicy wiejskiej – Centrum Integracji Wiejskiej „Rzeka Historii”, lokalizacja – „plac wiejski”	2013-2020	Poprawa atrakcyjności zamieszkania, poprawa jakości i kultury życia mieszkańców, budowa infrastruktury turystycznej	Utworzenie całorocznego, wielofunkcyjnego miejsca spotkań i integracji mieszkańców. Promocja miejscowości i gminy Prostki. Obiekt infrastruktury turystycznej	Gmina	Budżet Gminy, PROW, RPO, Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, inne środki zewnętrzne	440.000,00
2	Oświetlenie „placu wiejskiego”	2013-2020	Poprawa atrakcyjności zamieszkania, poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, poprawa estetyki miejscowości	Stworzenie miejsca integracji środowiskowej oraz miejsca do rekreacji	Gmina, mieszkańcy Bogusze	Budżet Gminy, PROW, RPO inne środki zewnętrzne	30.000,00
3	Budowa plaży wiejskiej przy rzece Elk	2013-2020	Poprawa atrakcyjności zamieszkania oraz atrakcyjności turystycznej budowa infrastruktury turystycznej	Stworzenie miejsca integracji środowiskowej oraz miejsca do rekreacji	Gmina, mieszkańcy Bogusze	Budżet Gminy, PROW, RPO inne środki zewnętrzne	15.000,00
4	Budowa promenady nad rzeką Elk, na odcinku wsi Bogusze	2013-2020	Poprawa atrakcyjności zamieszkania oraz atrakcyjności turystycznej budowa infrastruktury turystycznej	Stworzenie miejsca atrakcyjnego turystycznie, które będzie promowało walory turystyczne wsi.	Gmina, Zarząd melioracji i Urzędzeń Wodnych,	Budżet Gminy, PROW, RPO inne środki zewnętrzne	40.000,00
5	Budowa i ogrodzenie placu zabaw, lokalizacja – „plac wiejski”	2013-2020	Poprawa atrakcyjności zamieszkania, poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, poprawa estetyki miejscowości	Stworzenie miejsca integracji społeczności wiejskiej. Stworzenie kreatywnego placu zabaw	Gmina, mieszkańcy Bogusze, grupy nieformalne, stowarzyszenia, PROW, inne środki zewnętrzne	Budżet Gminy, środki własne mieszkańców, środki pozyskane od przedsiębiorców prywatnych	40.000,00

Plan Odnowy Miejscowości Bogusze

6	Utwardzenie i oświetlenie ul. Bojowników	2013-2020	Poprawa atrakcyjności zamieszkania oraz atrakcyjności turystycznej, poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, poprawa estetyki miejscowości	Poprawa wizerunku wsi oraz ułatwienie komunikacji	Gmina	Budżet Gminy, RPO inne środki zewnętrzne	80.000,00
7	Budowa chodnika wzdłuż drogi krajowej nr 65 na odcinku od wsi do przystanku PKS oraz oświetlenie przystanku	2013-2020	Poprawa atrakcyjności i bezpieczeństwa zamieszkania	Poprawa wizerunku wsi. Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Gmina	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	60.000,00
8	Budowa chodnika na odcinku od drogi krajowej nr 65 do mostu	2013-2020	Poprawa atrakcyjności zamieszkania oraz atrakcyjności turystycznej, poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, poprawa estetyki miejscowości	Poprawa wizerunku wsi. Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa	Gmina	Budżet Gminy, PROW, RPO inne środki zewnętrzne	30.000,00
9	Budowa chodnika wzdłuż ul. Rzecznej	2013-2020	Poprawa atrakcyjności zamieszkania, poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, poprawa estetyki miejscowości	Poprawa wizerunku wsi. Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa	Gmina	Budżet Gminy, PROW, RPO inne środki zewnętrzne	10.000,00
10	Założenie Koła Gospodyń Wiejskich	2013-2020	Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców Bogusze. Zagospodarowanie potencjału mieszkańców. Promocja wsi i kultury ludowej regionu	Odnowa kulturowa wsi. Wzrost atrakcyjności wsi. Ochrona dorobku kulturowego i społecznego	Mieszkańcy wsi Bogusze	Środki własne mieszkańców Bogusze	200,00
11	Stworzenie strony internetowej Bogusze	2013-2020	Promocja Bogusze	Zainteresowanie turystów atrakcyjnością okolicy	Przedsiębiorcy prywatni i mieszkańcy wsi Bogusze	Przedsiębiorcy prywatni, środki własne mieszkańców Bogusze	5.000,00
12	Zastosowanie w gospodarstwach	2013-2020	Ochrona środowiska naturalnego	Obniżenie kosztów utrzymania, czyste i estetyczne	Gmina, mieszkańcy Bogusze	Budżety własne mieszkańców Bogusze,	300.000,00

Plan Odnowy Miejscowości Bogusze

	wspomagających paneli słonecznych			otoczenie		NFOŚiGW, kredyty bankowe	
13	Realizacja projektów skierowanych do mieszkańców Bogusze (projekty z zakresu integracji, edukacji historycznej, edukacji ekologicznej, projekty kulturalne itp.)	2013-2020	Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców Bogusze	Integracja środowiskowa, podniesienie wiedzy z zakresu historii regionu, wzrost świadomości ekologicznej, rozwijanie zainteresowań	mieszkańcy Bogusze, grupy nieformalne, stowarzyszenia, Gmina	PROW, POKL, małe granty rozdysponowywane w ramach konkursów organizowanych przez różne instytucje	50.000,00

PRZEWODNICZĄCY RADY

Marek Długotęcki